

ÚVOD

Česká logopedická škola, jejíž teoretické základy položil profesor Sovák, má řadu následovníků, kteří její principy v praxi používají. Během let byly formulovány i základní principy metodické.

První dvě metodiky, které z této teorie vycházejí a metodicky ji rozpracovávají, už vyšly (Dyslalie a Koktavost). Dnes dostává čtenář do ruky najednou dvě další metodiky této řady – **Opožděný vývoj řeči** a **Dysfázii**, protože na sebe navazují a úzce spolu souvisejí. Na některých místech textu se odvolávají i na předchozí dvě metodické příručky – tam, kde jsou součástí komplexní péče o dysfázii postupy, popsané už dříve.

Tato metodika dysfázie vznikala postupně, z potřeby systematicky, komplexně a přitom přehledně formulovat možnosti ovlivnění této závažné a diagnosticky i terapeuticky obtížné poruchy. Je podložena nejen studiem, ale i zkušenostmi získanými za dlouhá léta práce s dysfatičky. Těžko by ale mohla vzniknout, kdybych neměla k dispozici obdivuhodně **logický systém Sovákova reflexního okruhu**, který mi usnadnil přehledné rozdělení možných příčin dysfázie, a **Sovákův pohled na vývoj řeči**, který nejen respektuje obecně známé skutečnosti, ale hlavně je vysvětluje pomocí nejnovějších poznatků biologie učení, a do kterého přirozeně zapadají i nové poznatky z různých oborů.

Spojením obou teorií vznikl díky profesoru Sovákovi přehledný, snadno pochopitelný systém, který dovoluje přehledně zařadit i poznatky a fakta, které se jakémukoli třídění zdánlivě vzpouzejí. A to je i případ poruchy tak různorodé, jakou dysfázie bezesporu je.

Systematické a přehledné určení základních příčin poruchy zase pomáhá snadněji se orientovat ve volbě postupů nejen „lege artis“, ale zejména postupů úsporných a účinných.

Stejně jako metodiky předchozí, není ani tato publikace určena široké veřejnosti, ale především **absolventům studia logopedie, ukončeného státní závěrečnou zkouškou**.

Věříme, že ji jako doplnění svého vysokoškolského studia ocení i **studenti logopedie**.

Protože aplikace popsaných metodických postupů předpokládá značnou sumu znalostí teoretických i praktických, týkajících se zejména diagnostiky a etiologie, **autorka neodpovídá za důsledky neodborného použití metodiky bez příslušné kvalifikace.**

Poznámka: V textu se vyskytují termíny s předponou dis- a dys-. Předpona dis- znamená zápor (disproporce, disharmonie), zatímco dys- označuje vývojovou poruchu, která funkci narušuje, ale neznemožňuje (dysrhythmie, dyslexie a další). Použití i/y je tedy významotvorné.

OBSAH

A. OPOŽDĚNÝ VÝVOJ ŘEČI

I.	VYŠETŘOVACÍ SCHÉMA	7
1.	Metody shromažďování údajů.....	7
2.	Anamnéza rodinná, osobní	8
3.	Vyšetření a popis řeči	9
4.	Shrnutí vstupního vyšetření	10
II.	SCHÉMA ZÁKLADNÍCH PŘÍČIN PORUCHY	11
III.	DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA NA POČÁTKU TERAPIE	14
IV.	STRUKTURA LEKCE	16
1.	Individuální konzultace.....	16
2.	Práce ve skupině.....	18
V.	ZÁKLADNÍ REEDUKAČNÍ POSTUP – PŘEHLED	19
VI.	REEDUKACE ŘEČI – POSTUPY.....	22
1.	Profylaktická opatření	22
2.	Cílený rozvoj řeči	24
VII.	ZÁKLADNÍ PROSTŘEDKY REEDUKACE ŘEČI.....	34
VIII.	SHRNUTÍ	39
1.	Základní linie vývoje	39
2.	Nejčastější chyby	39
3.	Diferenciální diagnostika na konci terapie	40

B. DYSFÁZIE

I.	CHARAKTERISTIKA PORUCHY	43
II.	VYŠETŘOVACÍ SCHÉMA	48
III.	SCHÉMA ZÁKLADNÍCH PŘÍČIN DYSFÁZIE	49

IV. DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA	51
V. STRUKTURA LEKCE	53
1. Individuální konzultace	53
2. Práce ve skupině	56
VI. ZÁKLADNÍ REEDUKAČNÍ POSTUP – PŘEHLED	57
VII. REEDUKACE DYSFÁZIE – POSTUPY	60
1. Obecné metody	61
2. Obecné postupy	64
VIII. ROZVOJ ŘEČI	73
1. Základní zvukový materiál	73
2. Rozšiřování slovní zásoby	73
3. Kombinace slovních druhů při stavbě věty, syntax	75
4. Spojování vět – popis	75
5. Dialog	76
6. Redukace výslovnosti	80
7. Vyjadřovací pohotovost a jazykový cit	87
8. Pomůcky	87
IX. ODKLAD ŠKOLNÍ DOCHÁZKY A ŠKOLNÍ ZAŘAZENÍ	89
X. ZÁKLADNÍ PRINCIPY PÉČE O DÍTĚ S DYSFÁZIÍ	94
XI. KOMBINOVANÉ VADY	96
XII. PROGNÓZA	97
XIII. NEJČASTĚJŠÍ CHYBY	98
XIV. ZÁVĚR	99
XV. VÝBĚR Z BIBLIOGRAFIE Prof. MUDr. PhDr. MILOŠE SOVÁKA DrSc.	100